

Prof. U. Eigler
 Proseminar HS 09
Cornelius Nepos, Vitae
1. Sitzung 15.09.09
Cato (XXIV)

Marcus Porcius Cato (234-149 v. Chr.) gehört zu den bedeutendsten Persönlichkeiten der römischen Republik. Eine wichtige Quelle für sein Leben ist die von Cornelius Nepos verfasste Vita. Bitte lesen Sie für die erste Sitzung mindestens die Paragraphen 1-2 (fettgedruckte Zahlen).

EXCERPTVM E LIBRO CORNELII NEPOTIS
DE LATINIS HISTORICIS

6

M. CATO

M. Cato, ortus municipio Tusculo, adulescentulus, priusquam hono- 1
 ribus operam daret, uersatus est in Sabinis, quod ibi heredium a patre
 relictum habebat. inde hortatu L. Valerii Flacci, quem in consulatu
 10 censuraque habuit collegam, ut M. Perpenna censorius narrare solitus
 est, Romam demigravit in foroque esse coepit. primum stipendium 2
 meruit annorum decem septemque. Q. Fabio M. Claudio consulibus
 tribunus militum in Sicilia fuit. inde ut rediit, castra secutus est
 C. Claudii Neronis, magnique opera eius existimata est in proelio
 15 apud Senam, quo cecidit Hasdrubal, frater Hannibalis. quaestor ob- 3
 tigit P. Africano consuli, cum quo non pro sortis necessitudine uixit:
 namque ab eo perpetua dissensit uita. aedilis plebi factus est cum
 C. Heluio. praetor provinciam obtinuit Sardiniam, ex qua quaestor 4

3 post uitam Hannibalis adiecti sunt in LPA hi uersus (de quibus uide quae
 scripsi in 'Tradition' p. 1):

Vade liber nostri (noster A) fato meliore memento,
 cum leget haec dominus, te sciat esse meum.
 nec metuas fuluo strictos diademate crines,
 ridentes blandum uel pietate oculos.
 communis cunctis hominem, sed (se P) regna tenere
 se meminit: uincit hinc magis ille homines.
 ornentur steriles fragili tectura libelli:
 Theodosio et doctis carmina nuda placent.
 si rogat auctorem, paulatim detege nostrum
 tunc domino nomen: me sciat esse Probum.
 corpore in hoc manus est genitoris auique meaque (om. meaque P)
 felices dominum quae meruere manus.

Tum Emilii probi de excellentibus ducibus exterarum gentium (-cium L) liber
 explicit LPA || 4 deest haec uita in L Excerptum e libro Cornelii Nepotis de
 latinis historicis PA || 7 M. A om. P || 10 censorius e meis unus (cod. Vat. lat.
 1916 e corr.) censorinus PA || 12 septemque] septem Lupus p. 120* || 14 C.
 Lambinus P. PA || 17 plebi P¹A plebis P² (man. recentiore)

superiore tempore ex Africa decedens Q. Ennium poetam deduxerat, quod non minoris aestimamus quam quemlibet amplissimum Sardiniensem triumphum.

- 2 Consulatum gessit cum L. Valerio Flacco, sorte prouinciam nactus
 2 Hispaniam citeriorem, exque ea triumphum deportauit. ibi cum di- 5
 utius moraretur, P. Scipio Africanus consul iterum, cuius in priori
 consulatu quaestor fuerat, uoluit eum de prouincia depellere et ipse
 ei succedere, neque hoc per senatum efficere potuit, cum quidem
 Scipio principatum in ciuitate obtineret, quod tum non potentia, sed
 iure res publica administrabatur. qua ex re iratus senatui <consulatu> 10
 3 peracto priuatus in urbe mansit. at Cato, censor cum eodem Flacco
 factus, senere praefuit ei potestati. nam et in complures nobiles anim-
 aduertit et multas res nouas in edictum addidit, qua re luxuria
 4 reprimeretur, quae iam tum incipiebat pullulare. circiter annos octo-
 ginta, usque ad extremam aetatem ab adulescentia, rei publicae causa 15
 suscipere inimicitias non destitit. a multis tentatus non modo nullum
 detrimentum existimationis fecit, sed, quoad uixit, uirtutum laude
 creuit.
 3 In omnibus rebus singulari fuit industria: nam et agricola sollers
 et peritus iuris consultus et magnus imperator et probabilis orator et 20
 2 cupidissimus litterarum fuit. quarum studium etsi senior arripuerat,
 tamen tantum progressum fecit, ut non facile reperiri possit neque de
 Graecis neque de Italicis rebus, quod ei fuerit incognitum. ab adules-
 3 centia confecit orationes. senex historias scribere instituit. earum sunt
 libri septem. primus continet res gestas regum populi Romani, secun- 25
 dus et tertius unde quaeque ciuitas orta sit Italica, ob quam rem omnes
 Origines uidetur appellasse. in quarto autem bellum Poenicum est
 4 primum, in quinto secundum. atque haec omnia capitulatim sunt
 dicta. reliquaque bella pari modo persecutus est usque ad praetoram
 Seruii Galbae, qui diripuit Lusitanos: atque horum bellorum duces 30
 non nominauit, sed sine nominibus res notauit. in eisdem exposuit,
 quae in Italia Hispanisque aut fierent aut uiderentur admi-
 randa: in quibus multa industria et diligentia comparet, nulla
 doctrina.

Huius de uita et moribus plura in eo libro persecuti sumus, quem 5
 separatim de eo fecimus rogatu T. Pomponii Attici. quare studiosos
 Catonis ad illud uolumen delegamus.

1-3 Huius ... delegamus A Plura de uita et moribus huius persecuti sumus
 in libro quem separatim de eo fecimus P (qui in haec uerba desinit) || 4 titu-
 lum habent LA: ex libro Cornelii Nepotis de latinis historicis. Incipit uita at-
 tici deest haec uita in P || 5 T. A om. L || 7 diligente Ernst diligente indulgente
 LA (u. Nipperdey Spic. 1, 30) || 10 atque L et Gif. (teste Manutio) ac A || 15 C. A
 Q. L || 16 perpetua <uita> Fleckeisen perpetua LA perpetuo § || 19 Seruio
 Lambinus (testibus edd.; ipse non inueni) M. Seruio A M. Serilio L || 21 esse
 perturbatam A perturbatam esse L (f. recte, sed cum L lotiens in uerborum or-
 dine peccet, in textum recipere nolo) || 29 iam in adulescentulo A in adulescen-
 tulo iam L || 30 uersuram Gif. (teste Manutio) A usuram L

2 aestimamus P extimamus A | Sardiniensem § sardinensem PA || 10 senatui §
 senatu PA | <consulatu> add. Bosius || 13 nouas A om. P || 16 inimicitias A
 inimiciam P || 20 peritus Klotz rei p. peritus PA rei p. peritus, <bonus>
 Guillemin || 21 etsi A et P || 29 reliquaque] reliqua quoque Wölfflin || 31 sine A
 om. P